Verhael
Vande Moort / ghedaen

aenden Persoone des Doorluchtighen Hoochghe-
boorn Fursten ende Heeren / Heern Wilhelms byder gratien
Godts / Prince van Orangien / Graue van Nassau / Catzenelnbogen /
Vianden / Dietz / Lingen / Bueren / Leerdam / etc. Marquiz vander
Veere / ende van Vlissinghen / Heere ende Baron van Breda /
Grimberghen / Arlay / Nozerop / etc. Erff-Burch-
Graef van Antwerpen / ende van
Bezanson /

Hooch-loflijcker memorien.

In sijn leuen / Gouuerneur Generael / van Brabandt / Hol-
landt / Zeelandt / Frieslandt / ende Vtrecht /
Admirael vander Zee.

TOT DELF,
By Aelbrecht Hendricxz. Drucker Ordinaris der Staten
s'landts van Hollandt. Anno 1584.

Een verhael

Vande Moort / ghedaen aen den persoone vanden seer Doorluchtighen Prince van Orangien.

Et mach wel wesen dat veel persoonen / vande ghene die gheweest hebben op de plaetsen daer de moort heeft bedreuẽ gheweest indẽ persoone vandẽ seer Doorluchtighen Prince van Orange / te rechte g'informeert zijn vanden autheur / beleyders ende volbrenghers van een so seer deerlick feyt: ghelijck oock wel soude mogen ghebeuren / dat de ghene die verre vande selue plaetse woonachtich sijn / jae dat meer is / dat die van dese landẽ / souden anders g'informeert zijn vande sake / dan wel waerachtich is. Eñ met meerder reden so souden ons nacomers in perijckel zijn / van daer in te vinden niet dan een groote duysternisse / inde welcke de leughen meestendeel de staet grijpt van de waerheyt / ende het onwaerachtich van het waerachtich. Het is waerachtich dattet is een ghemeyne spreeckwoort / Dat de waerheyt is de dochter vanden tijdt: het welcke ick in veel andere saken bekenne waerachtich te zijn: maer in dusdanighe gheuallen / door de welcke de lieden met eeren ouervallen eñ verdruckt worden / gheburt dickwils dat de ghedenckenisse van een eerlijck ende vroom man verdruct wort / ende ter contrarie dat de boose mensche verheuẽ wort tot hoogen staet / eñ grootelijck gheacht wort / oft ommers ten minstẽ dattet seer langhe loopt / eer dat de waerheyt alle menschen soude mogen voor ooghen comen. Ick en laet my niet duncken datmen soude moghen het een ende het ander quaet beter beletten eñ beteren / dan deur een waerachtighe beschrijuinghe van de saken die ghesch iedt zijn: de welcke niet en can wel ghedaen worden / dan door de ghene die daer teghenwoordich zijn gheweest / ende ghelijck aensienders van alle het ghene dat in alsulcken feyten gebeurt is. Eñ hoe wel dat my niet onbekent en is / dat de waerheyt van de gheschiedenissen den naecomers seer wel dient eñ te passe coemt / door de welcke alle vrome persoonẽ behooren sorghe te dragen / nochtans soo dunct my / dat een yegelick behoort sijn beste te doen / om behulpich te wesen de liedẽ van sijnen tijdt / eñ sonderlinge den gheenen

 die een

die een loflicke eñ denchdelicke sake drijuen: ghemerckt dat voor alle
andere saecken meest van noode is teghenwoordichlick sorghe te dra-
ghen voor het teghenwoordich goet/ende daer aen de handt te houden.
Want aengaende het toecomende goet / wy en connen daer in niet die-
nen/ dan door een voorsienighe wijsheyt/ van de welcke het eynde mee-
stendeel onseker is: maer de teghenwoordighe effecten brenghẽ de ghe-
meyne sake een sekerder profijt by. Daer en tusschẽ so behoort als voor
het tweede elck vroom man zijn beste te doẽ om den naecomers/ so seer
als hem moghelick is/nut eñ profijtelick te wesen. Ende om dese twee
oorsaken/soo heeft my ghedocht nut ende goet te wesen/ dit feyt datter
ghebeurt is in het licht te brenghen: waer af de circonstatien veel men-
schen/die binnen dese stadt van Delff zijn/wel bekent zijn/de welcke dit
gheschrift lesende bekennen sullen de waerheyt van t'ghene dat sy ghe-
hoort eñ ghesien hebben: Eñ ghemerckt dat de waerheyt gheen luyster
en wil nemen dan van haer seluen/soo sal oock dese beschrijuinghe licht
eñ sonder eenich ciraet zijn/eñ niet dan een naeckt/nochtans waerach-
tich verhael vande saken die ghebeurt zijn.

Gheheel Christenrijck mach ghedachtich wesen/ het moordadich
feyt bedreuen aen den persoone vanden seer Doorluchtighẽ Prince/ by
Jaureguy ghebooren Biscayen/nu twee jaren gheledẽ/oock is alle man
bekent door de belijdinge vande medeplichters vandẽ seluẽ Jaureguy
dat dit voorstel was beleydt eñ ghedreuẽ door den Coninck vã Spaig-
nien / eñ zijn principaelste Officiers eñ Amptlieden / ten eynde dat hy/
niet connende ten eynde comen van sijn voornemen / teghen den seer
Doorluchtighen Prince/by de ghewoonelijcke middelen die onder alle
Vorsten ghebruyct worden/ versoecken soude daer toe te gherakẽ door
middelen die door tyrannen eñ moorders voortsghekeert waren. Soo
nu den seluen aenslach niet en was gheuallen ghelijck hy wel begheer-
de/soo en hebben hy eñ zijn toeghemaecte persoonen gheensins opghe-
houden van te veruolghen henlieder voornemen/ proeuende den Prin-
ce ter doot te brenghen/als nu door fenijn/als dan metten sweerde: Eñ
hoe wel dat waerschijnich ghenoech is/ dat sy verscheyden aenslaghen
voorghenomen hebben/ die niet en zijn ghecomen tot kennisse vanden
Prince/ nochtans soo hebben hem sommighe claerlijck ontdeckt ghe-
weest/eñ oock eenighe van dien allen menschen. D'eerste wel mercke-
lijcken aenslach was / die Salsedo socht te volbrenghen oft doen vol-
brenghen ouer twee jaren binnen de stadt van Brugghe/ welckẽ Sal-
sedo daer toe ghehuert was van Alexander Farnese Prince van Par-
ma: Maer alsoo desen aenslach ontdeckt heeft gheweest/ soo zijn oock
de proceduren die daer wt ghevolcht zijn/ende het eynde vanden seluen
Salsedo een yegelijck ghenoech bekent/ soo dat daerom niet en is van
noode langher daer mede besich te blijuen. Daer na isser gheweest een
ander

ander genoemt Peeter N. de welcke na dat hy veel landen doorloopen
hadde/ eñ voorts door Greuelinghen ghepasseert hebbende/ waer dat
hy met La-Motte/ Gouuerneur van de selue plaetse/ vande sake ghe-
sproken hebbende/ ten laetsten ghecomen zijnde binnen Antwerpen/ eñ
wt eenich bemoeden ghevanghen zijnde/ bekent eñ gheleden heeft/ dat
hy met den Coninck van Spaignien in persoone in eenen hof ghespro-
ken eñ ghehandelt hadde/ ende met hem den coop ghesloten van te ver-
moorden desen seer Doorluchtigen Prince. Noch heeft nu onlancx een
ander aenslach ontdect eñ ghestraft gheweest binnen Vlissingen. Oock
heeft onlancx de Fransche Capiteyn Gott/ ghebangen zijnde in eenich
fept van oorloghe ontrent ter Neusen/ ghelept geweest voor dẽ Burch-
graue van Ghent/ nu ter tijdt ghenoemt den Marckgraue van Rou-
bais/ de welcke nae veel dreyghementen/ ten laetsten den seluen Capi-
teyn heeft voor ghehouden/ dat hy hem soude laten los eñ vrij gaen/ jae
seer wel doen vergheiden/ eñ versekerheyt gheuen vanden Prince van
Parma/ so verre hy eenighen goeden dienst doen woude. Desen Capi-
teyn siende hem-seluen in perijckel/ ten minsten van scherper ghevan-
ghenisse/ door dien dat hy eertijts doorswemmen wt henlieder handen
gheraect was/ vraechde hem/ wat dienst dat hy van hem soude beghe-
ren/ eñ in dien hy de selue soude moghen doen/ dat hijt doen soude. De
Marckgraue vraechde hem/ oft hy niet en soude connen ouergheuẽ de
stercte van ter Neusen: Waer op hy hem antwoorde/ Neen: midts dat
hy anders gheẽ ghebodt en hadde dan ouer een Vendel/ eñ datter mee
ander in garnisoen laghen: te meer oock om dat hy soo veel ghelooks
niet en hadde by zijn volck/ om henlieden te moghen brenghẽ om sulcx
te doen/ want hy en woude niet ghelouen dat hy niet en mocht houdẽ.
De Marckgraue vraechde hem/ oft hy hem niet en soude connen mee-
ster maken van een seker bollewerck/ daer hy hem soude moghen met
ses-hondert mãnen bystant doen: want men hadde hem versekert dat
hy niet so veel mannen hem-seluen mocht meester makẽ vande plaetse.
Waer op hem geantwoort wert/ dat hy met geẽ twee duysent mannen
sulcx doen soude/ eñ dat hy in alsulcken sake niet en soude connen doen
den dienst die men op hem begheerde. De Marckgraue heeft hem nae
veel harde eñ straffe woorden voor dese reyse daer ghelaten. Op een an-
der tijdt heeft hy hem weder by hem doen comen eñ ghebraecht/ aenge-
sien dat hy alsulcken dienst niet doen en conde/ oft hy niet en soude mo-
ghen een ander doen op den persoon vanden Prince/ eñ oft hy gheenen
toeganck en hadde ten Houe? Hy antwoorde hem/ Jae gelijck alle Ca-
piteynen daer willecomme waren/ maer dat hy daer sonderlinghe ken-
nisse hadde/ eñ dat den Prince seer gheerne etende was een seker potta-
gie ghecoct met palinghen/ soo dat hy wel middel soude vinden om fe-
nijn daer in te doen. D'welck den Marcgraue verstaende/ heeft geseyt/

datmen daer af soude de wete doen aen den Prince van Parma / om in
desen niet te bestaen dan met zijn authoriteyt/ eñ oock om van hem ver-
sekertheyt te hebben vande gheloften van vergheldinghe. Eñ alsoo de
selue Marckgraue binnen Eeclo was/ soo heeft hy daer af gheschreuen
aen den Prince van Parma die binnen Doornick was: Hy heeft ter-
stont antwoorde ghehadt vanden seluen Prince van Parma / die hem
liet weten/ hoe dat hy den aenslach goet vont/ eñ macht gaf om de ghe-
loften te doen / maer datmen de voorsz Capiteyn niet en behoorde vrij
te laten gaen/ om gheen quaet bemoeden op hem te hebben / maer dat-
men hem soude weder-seynden met eenighe verwe. Soo de Marcgra-
ue dese brieuen ontfanghen hadde / wort by hem ghesloten dat hy hem
soude laten gaen voor een maent solts/ eñ hem wert een trompette ghe-
gheuen om hem te gheleyden / de welcke t'ghelt soude mede brenghen/
ghelijck hy dede. Als nu dese Capiteyn weder ghecomen was/ hy heeft
alle d'ander Capiteynen metten Gouuerneur vande stercte by een ver-
gadert/ eñ henlieden verclaert de gheloft die hy ghedaen hadde: Niet
langhe daer na is hy ghecomen by den seer Doorluchtigen Prince / eñ
heeft hem mondelinghe verhaelt al t'ghene dat hier verclaert is/ welcke
Capiteyn hẽ naderhant heeft altijts seer ghetrouwelijck eñ vromelijck
ghedragen/ totter tijt dat hy inde voorleden maent op de schans vã Lil-
lo beleghert zijnde/ met ander Capiteynen ende Soldaten eenen wtval
dede/ ende nederghelept hebbende d'Italianen eñ Spaignaerts die de
wacht hadden / weder-ghebrocht wort door sijn been geschoten zijnde/
van welcke quetsure hy naderhandt binnen Antwerpen ghestoruen is.
Dit zijn de principaelste aenslaghen vande vianden/ die tot merckelijc-
ke kennisse zijn ghecomen.

Die voorseyde vianden meynende dat sy niet anders ter werelt te
doen en hadden dan met desen Prince alleen/ al oft indẽ hemel gheenen
Godt en ware/ die ander persoonen souden moghen verwecken / ghe-
lijck hy desen goeden eñ vromen Prince verwect hadde/ en hebben niet
opghehouden van menigherhande manieren te bedencken / soo dat sy
eyndelick hem hebben doen vermoordẽ op den tienden dach van Hoy-
maent / van desen jare vijftienhondert vierentachtentich: Welck feyt
aldus ghebeurt is.

Ontrent t'beghinsel vanden Mey / is een man / out zijnde ontrent
sessentwintich oft seuenentwintich jaren/ middelbaer cort van persoo-
ne/ eñ slecht van ghedaente/ ghecomen aenden persoone vandẽ Prince/
eñ heeft hem eenen brief ghegheuen. Den Prince vraechde hem van
wien dat den brief quam. Hy antwoorde/ dat zijn eyghen brief was/
eñ dat hy hem wilde te kennen gheuen eenigen grooten dienst voor het
landt / ghelijck oock het inhouden vanden seluen brief onderteeckent
was Fransoys Guion. Des anderen-daechs is hy ghecomẽ aen eenen
Secreta-

Secretaris/den welcken hy heeft gebeden om hem antwoorde te doen
hebben/eñ dat hy treffelijcke saken hadde om te kennen te gheuen. De-
se Secretaris zijnde twee oft drye daghen aldus aen-ghesprokens/seyde
hem/ dat hy mochte gaen aen een vande dienaers vanden huyse / door
de welcke hy antwoorde mocht hebben op sijn brieuen. Desen man is
ghecomen aen een vande dienaers/seggende dat hy aen hem was ghe-
sonden om hem saken te kennen te gheuen / die grootelijck souden die-
nen tot voorderinghe vanden lande eñ Religie. Seker daghen daer
naer / hebbende mijn Heere den Prince het inhoudt vanden brief ver-
claert soo heeft hy beuolen datmen hem soude hooren spreken/ ende by
dese middel heeft hy te kennen ghegheuen / sulcx als nu volcht: Dat
hy was ghenoemt Fransois Guion/eñ gheboren tot Bezanson/eñ dat
hy altijdts hadde gheweest een goethertich dienaer vanden Prince/om
dat hy was Burchgraue van Bezanson / ende de machtichste Heere
van Hooch-Bourgoigne / dat hy oock altijdts goede begheerte had-
de ghehadt om hem dienst te doen / maer sonderlinghe zedert de doodt
van sijnen vader/die tot Lions gheboren was/maer gehouwet tot Be-
zanson / waer dat nae den aenslach vanden Heere van Beaujeu/Edel-
man vander Religie van het Hertochdom van Bourgoigne / die ghe-
daen wert op de stadt van Bezanson/sijn voorseyde vader door quaet
vermoeden ghevanghen hadde gheweest/midts dat hy vande Religie
was eñ ter doot ghebrocht wordt/soo dat hy sedert den seluen tijdt/soo
wel om de schande die hy hadde wt oorsake vande selue doot / als oock
principalijck/om dat sijn conscientie hem dwonck te comen ter plaetse
daer men de Religie oeffende/groote begheerte hadde hem van daer te
vertrecken/om den Prince te dienen / eñ dat hy tot dier meyninge ouer
twee jaren van daer vertrocken was met een goet peert eñ wapenen/
om hier te lande in dienst te comen. Maer soo hy reysde door het landt
van Luxemborch / soo woude hy besoecken een van sijn Cosijns/ ghe-
noemt du Pré/de welcke Secretaris was vã Graue Peeter vã Mans-
felt, Desen Cosijn heeft hem gheraden dat hy wat tijdts soude by hem
blijuen/want hy selue hem vast berade/om oock van daer te vertreckẽ/
midts dat hy daer woonde teghen sijn conscientie/ dwelck hẽ daer dede
by hem blijuen / eñ hoe-wel dat hy dickwils van wille hadde gheweest
van te vertrecken/soo hadde hem nochtãs altijts eenich letsel daer ghe-
houden: Niettemin Paesschen nu laetstedẽ hadde hem Godt met ghe-
welt ghedwonghen van daer te vertrecken/ ende dat wt oorsake datter
was een Priester van Bruyssel in tHof vande selue Graue van Mans-
felt/ die seer hart eñ straf was teghen de ghene die suspect waren vande
Religie / de welcke in henlieder camers quam om te besien wat sy de-
de/ soo dat hy eñ sijn Cosijn dickwils lust hadden ghehadt/ om hem ee-
nich quaet spel te spelen/die desen Paesschẽ laetstedẽ henlieden dreych-
de aen

de aen te brenghen / soo verre als sy niet en quamen te biechten / eñ toe
henlieder Sacrament / d'welcke d'oorsake was dat de selue / die hem
Guion noemde / reysde tot Triere om thoochtijdt daer te blijuen / maer
van daer weder ghekeert zijnde / soo heeft hem den voorseyden Priester
ghevraecht / waer hy hoochtijt ghehoudē hadde / waer op hy antwoor-
de binnen Triere / inde kercke vande Jesuiten / eñ dat de principaelste
van henlieden hem het Sacrament ghegeuen hadde / maer so tot allen
ongheluck de voorseyde Jesuit tot Luxemborch ghecomen was / den
Priester heeft hem ghevraecht / of hy de selue die hem Guion noemt het
Sacrament wtghereyct hadde / de welcke antwoorde / Neen / waerom
dat de selue Priester / wetende dat den voorseyden Guion op een huys
was gheheeten Fontaine met den Graue van Mansfelt / gheleghen by
Luxemborch / welck huys den selue Graue toebehoort / (die daer dick-
wils gaet / om dat hy daer doet bouwen) is daer by hē gecomē / eñ heeft
hem willen vangen / maer hy verweerde hem / eñ gaf den Priester eenen
steke met een dagge oft rapiere / soo dat hy alsoo ontquam / ende binnen
Triere ghecomen zijnde / hy ontboot sijnē Cosijn dat hy hem wilde zijn
peert seynden / eñ wat ghelts / niettemin siende dat hy te langhe toefde /
oock vreesende dat hy soude moghen ghemelt worden / van dat hy de
reyse aenghenomen hadde na den Prince / om hem dienst te doen / ende
dat hy goet middel hadde om dat te doen / eñ sulcx segghende / soo heeft
hy wt sijn mouwe ghetrocken een pacxken vol vliegende zeghels van-
den voorseyden Graue van Mansfelt / segghende / dat hy den seluen ze-
ghel dickwils in sijn ghewelt hadde gehadt / als wesende den principa-
len Clerck vanden voorsz du Pre / eñ dat hy door de selfde dē soetelaers
eñ ander die ghedient hadden veel passepoorten ghemaect hadde / dat-
men oock door middel van dese signetten eñ zeghels wat goets soude
moghen volbrengen. Dit verhael aen den Prince ouerghebracht zijn-
de / hy beval datmen hem soude vraghen / waer toe dat sulcx soude mo-
ghen dienen. Hy antwoorde / datmen soude moghen eenigen aenslach
maken op een stadt / oft ten minsten indien de stedē van Luxemborch te
verre ghelegen waren / datse de bespieders eñ ander die door t'lant troc-
ken dienen souden. Het welcke den Prince wederghesepdt sijnde / heeft
voor antwoorde ghegeuen / datter gheē middel en was om door sulcke
middelen eenighen aenslach te maken / maer datmen met sommighe
souden moghen behelpē / om den boden die gaende eñ comende waren
van Bruessel tot Camerijck / eñ dat hy eenighe daer laten soude om tot
Bruessel te seynden / eñ aengaende de reste / raedt ghenomen hebbende
met den Heere van Pruneaux / als doē Ambassaet voor mijn Heere van
Anjou / saligher ghedachten / soo vondt hy goet / soo die gheleghentheyt
voor handen was / dat den Heere Caron / Heere van Schoonewal / naer
Vranckrijck reysende / hem soude met hem nemen / om te weten of de
Heere

Heere van Biron / die men seyde dat op dien tijdt soude Gouuerneur zijn van Camerijck/hem soude mogen behelpen met dese zeghels voor passepoorts/eñ soo den seluen Heere van Schoonewal oorlof nam/hem wort vanden Prince belast dat hy hem soude mede nemen/welckẽ achterbolghende hy ghereyst is in Vranckrijck:eñ daer zijnde/soo hy heeft brieuen herwaerts ouer ghesch reuẽ/by de welcke hy liet weten datmen hem ghelooft hadde seer haest te doen sien den Heere van Beaujeu / de welcke sijnen vader wel kennen soude / als ghestoruen zijnde in sijnen dienst/ende dat hy hope hadde door desen middel eenighe eerlijcke conditien te vinden.

Onlangs daer naer heeft hy brieuen gebrocht/ soo wel aen dẽ voorsz Prince/als aen de Staten/de welcke mentie maeckten vande doot van sijn Alteze. Als den Prince sijn brieuen gelesen hadde/ hy heeft den seluen Guion in sijn camer doen commen/soo hy noch op sijn bedde lach/ om hem particulariteyt te vragen vande doot van sijn Alteze : eñ heeft de selfde Guion naerderhandt bekent/ ghevanghen zijnde / hoe dat hy als doen soude den Prince op sijn bedde vermoort hebben/waert dat hy sijn dagge by hem ghehadt hadde. Daer naer heeft den selfsten Guion/ gaende inde Predicatie eñ Auont-ghebeden/altijts inde handt dragende een Psalm-boecxken/oft eenich boeck vande Religie / ende leenende vanden Poortier den Bybel / hemseluen inde kennisse ghebrocht van sommighe vanden huyse/onder het decksel vande Religie. Ende alsoo hem ghesept wordt/dat hy aldaer niet meer te doen en hadde/eñ dat hy hem soude vertrecken/soo eyschte hy wat ghelts/toogende dat hy noch schoens noch coussens en hadde die dochtẽ: waer door dat den Prince/ volghende het aduijs dat hem ghegheuen was/ als datmen hem soude wederomme wech seyndẽ/ beval dat een vande Secretarisen soude beneerstigen/datmen hem eenich ghelt gaue om wederomme te seynden. D'welcke den seluen Secretaris beschickte / eñ dede hem leueren zijn beuel eñ last/ eñ heeft op dien Sondach den achtstẽ dach vander maene sijn ghelt ontfanghen. Des anderen-daechs/ alsoo hy sedert heeft bekent/soo cochte hy van twee soldaten vander wacht twee sinckroeren/ jae hy creech woorden tegen een vande selfste soldaten/ om dat hy hem ghevettert oft teerlinck loot weyghert de te maken.

Op den thienden dach wachte hy dat den Prince / saligher gedachten/af quam om te gaen eten/eñ commende by den seluen Prince/heeft hem een passepoort gheeyscht/d'welcke hy was eysschẽde (gelijck mijn Vrouwe de Princesse seer wel merckte) met een beuende stemme eñ verbaest zijnde/ in voegen dat de selfste Vrouwe mijnen Heere dẽ Prince vraechde/wie dat hy was / ende dat hy een seer quaet ghelaet hadde/ waer op dat den Prince antwoorde / dat hy sijn afscheydt begheerde/ dwelck hem soude ghemaect worden. Teghen het eynde vander maeltijdt

tijdt sachmen hem wandelen ontrent de stallingen/ die achter dat huys staen/ streckende naer de wallen vander stadt / eñ staende aen de deure vande sale daer den Prince gheten hadde/ soo hy soude wtcomen/ is hy by den Prince ghecomen / eñ de maniere makende van zijn passepoorte te eysschen/ heeft hem met een sinckroer doorschoten. Den Prince ghevoelende dat hy ghetreft was / en seyde anders niet dan dese woorden: Heere Godt vveest mijn siele ghenadich, ick ben seer gequetst, Heere Godt vveest mijn siele, ende dit arme volck ghenadich : dese woorden ghesproken hebbende / soo begonst hy te suyselen/ maer sijn schiltknecht heeft hem vast ghehouden / eñ wert ten laetsten op de trappen neder gheset/ waer dat hy niet meer en sprack / dan soo mijn Vrouwe de Grauinne vã Swertzenborch sijn suster in Hoochduyts vraechde/ Oft hy sijn siele niet en stelde inde handen Christi Jesu / soo antwoorde hy inde selue tale/ Jae/ eñ en heeft noyt meer ghesproken. Corts daer naer werdt hy op een bedde ghedraghen inde sale daer hy gh'eten hadde/ waer dat hy niet langhe daer na sijnen salighen gheest ghaf. Sulcx heeft het eynde gheweest vanden wijsten/ ghestadichsten/ grootmoedichsten/ ghedul-dichsten/ manierlijckstẽ/ oprechsten/ waerachtichsten eñ rechtveerdich-sten Prince van sijnen tijdt. Den moorder die sijn saken wel meynde beschickt te hebben/ socht te ontcomen lancx de achter-plaetse/ eñ heeft in t'wech-loopen sijn ander sinckroer laten vallen/ ende was alreede de stallingẽ ghepasseert / jae verre inde strate by de vesten/ dat soo hy ouer eenich stroo passeerde neder gevallen is/ eñ nochtans weder op gestaen eñ op de wallen gheclommen/ meynende alsoo inde stadtvesten te springhen die vol waters zijn/ Maer hy werdt vast ghehouden van twee van des Princen dienaers/ by de welcke noch ander gecomen zijn. Hy was int eerste seer verbaest eñ verschrickt/ Maer inde stallinghen ghebrocht sijnde/ eñ siende datmen hem bewaren wilde / jae datmẽ niet en sprack van hem doot te slaen/ hy maeckte d'onverbaesde/ Ende soo een vande dienaers hem seyde/ ghy zijt eenen snooden schelm/ Hy seyde/ ick en ben gheenen schelm / want ick hebbe ghedaen t'ghene dat my den Coninck belast heeft: Wat Coninck seyde de dienaer? Dẽ Coninc van Spaignien mijnẽ meester/ antwoorde hy. Maer soo hy doen in t'huys ghebrocht wort/ incomende door die deure daer hy wt ghecomen was/ ende aensiende de selfste poorte/ oft deure : Och poorte/ poorte/ seyde hy/ ghy hebt my bedroghen/ ick sien wel dat ick een doot man ben/ eñ wert op de staende voet ghebrocht in t'huys vande Concierge. Als nu die vander Wet daer ghecomẽ waren / men heeften terstont ondervraecht eñ gheexamineert/ maer hy eyschte papier eñ inckt/ gelouende na dien hy een ghevanghen man was / dat hy de geheele waerheyt soude verclaren/ d'welcke hy nochtans niet en dede/ want hy menghde veel leughenen onder sommighe saken die waerachtich waren.

Hy ghe-

Hy ghetuychde dat hy ghenoemt was Baltazar Gheeraerts van Villefans in Bourgoigne/eñ dat hy liet weten/ hoe dat hy ouer ses jaren geleden/ jae ten tijde dat de Pacificatie van Ghent ghebrokẽ was/ den wille hadde ghehadt vanden Prince te dooden eñ vermoorden / eñ bewijsde dat hy de selue meyninghe hadde doen hy binnen Dole was/ ten huyse van Jan Villaux/ontrent ses jaren gheledẽ/midts dat hy een bloote dagge in sijn handt hebbende / de selfde wt alle sijn macht in een deure stack/segghende: Dat hy wel woude dat den steke geweest ware in therte vanden Prince van Orangien / waer af dat hy berispt wordt van een die genoemt was Jan Willems Ponthier vã Virret in Bourgoignen/ de welcke hem seyde/dat hem niet toe en behoorde de Princen te vermoorden. Voorts soo hy binnen drye jaren herwaerts verstaen hadde/hoe dat den Coninck van Spaignien vonnisse ghegheuen hadde teghen den seluen Prince van hem te dooden / waer dat hy ware/ dat hy wt Bourgoignen vertrocken was / ende herwaerts ouer ghecomen/met meyninghe om t'selfde vonnisse metter daedt te volbringẽ/ d'welcke was inde maent van Sprockelle vanden jare 1582. Maer soo hy binnen de stadt van Luxemborch inde maent van Maerte ghecomen was/ soo hoorde hy daer segghen dat een seker Biscaper dẽ selfden Prince vermoort hadde/waeromme dat hy hem inden dienst stelde van een die genoemt was Jan du Pré/Secretaris vanden Graue van Mansfelt/Gouuerneur van Luxemborch: Maer naemaels verstaende dat den voorsz Prince niet en hadde vermoort geweest/hy nam voor hem/watter hem oock af comen mocht/ sijn voorseyt voornemẽ te volbringhen/ hopende dat hy den bequamẽ tijdt soude waernemẽ om dies te doen/als den Graue van Mansfelt soude indẽ legher wesen/ ontrent eenige plaetse daer den Prince waer/ ende dat hy heymelijck soude van hem gaen/ hem veynsende dat hy van des Princẽ Religie waer/ eñ dat hy sommighe vliegende zeghels soude presenteren gedruct in root was mettet signet vandẽ seluen Graue/eñ hadde hope dat hy eenen toeganc soude vindẽ int Hof vandẽ seluen Prince/om alst tijt eñ stont soude gheuẽ/ sijn voornemẽ te werck te stellen eñ te volbrengen aenden persoone vanden Prince/met het minste perijckel dat hem mogelijck waer. Volghende dan sijn verondert voornemen (dat zijn sijn eyghen woordẽ) soo heeft hy ouer jaer in Wedemaent oorlof versocht aen den voorseydẽ du Pré/ die binnen Diest was / om dat hy gheen schijnsel en sach van bequamelijcker te mogen gherakẽ by den voorsz Prince: om dat de voorsz van Mansfelt wederom keerde na Luxemborch: niettemin so de voorseyde du Pré sijn meester eñ Cosijn ernstelijck op hem versocht/ dat hy hem soude volghen/ hopende (alsoo de selue du Pré hem wijs maeckte) dat den Graue corts soude weder comen inden legher / jae binnen een maent/eñ siende dat hy de sake wtstelde / hy dacht eenigen twist teghen

sijn voorseyde meester te nemen / om van hem te moghen scheyden / midts dat hy altijts tot sijn voornemen ghedreuen wordt / maer hy en conde gheen oorlof crijghen. Dat hy oock naderhandt ghesocht hadde wt Luxemborch te vertrecken / om sijnen aenslach te comen verbolgen / maer dat alsdoen sijn voorseyde meester bevont / dat hem wt sijn kiste vier hondert vijftich croonen gestolen waren / ẽ dat hy (op datmen op hem gheen quaet vermoeden en soude hebben van dese diefte) daerom noch was ghebleuen inden voorseydē dienst / niettemin soo t'selue ghelt weder ghevonden was / hy socht alle middelen om by den voorseyden Prince te gheraken: soo op dien tijdt de Walsche vendelen die binnen Luxemborch laghen / in Nederlandt ontboden waren: Maer hy werdt weder belet door de siecte vanden voorseydē nu Prē / de welcke geduerde acht daghen voor Kersmisse / ende was veertien daghen daer nae om weder tot hemseluen te comen. Ten laetsten heeft hy in Maerte laestleden van sijn voorseyde meester oorlof genomen / ẽ eer hy herwaerts ouer quam / is hy ghereyst tot Triere / waer dat hy in biechte verclaerde aen eenen Jesuit / die hem hielt in t'Collegie vande Jesuiten tot Triere / alle zijn opstel ẽ voornemen / ẽ toonde hem de voorseyde zeghels / hem biddende dat hy sulcx soude secreet houdē tot Paesschen / ẽ alsdan t'selue te kennen gheuen den voorsz Graue van Mansfelt. Dat hy oock / volghende den raedt vanden seluen Jesuit / sijn voornemen heeft te kennen ghegheuen den Prince van Parma / ẽ dat door eenen brief die hy ordineerde binnen Doornick / de welcke hy selue heeft gepresenteert aen den seluen Prince / maer dat hy op de selue gheē antwoorde en dorfde verwachten / vreesende dat hy seer qualijck nemen soude het ouerdraghen vande voorseyde blieghende zeghels / ẽ is alsoo gecomen binnen dese stadt van Delff / waer dat hy heeft ghelevert de ghedruckte zeghels vande voorseyde Graue / d'welcke hy gedaen heeft / op hope van te vinden bequamen tijdt om sijnen aenslach te volvoeren. Soo veel isser af / datter gheraden wort dat hy soude met den Heere Caron trecken nae Vranckrijck / ẽ vande selue zeghels gheuen den Maerschalck van Biron / ẽ ander die de partije hielden van wijlen mijn Heere den Hertoge van Anjou: maer soo den seluen Hertoghe ouerleden was / soo wert hy tot sijn eyghen versoeck weder gesonden herwaerts ouer / brieuen brenghende vanden voorseyden Heere Caron / soo wel voor den Prince / als voor de Staten / by de welcke sy de wete creghē vande doot van sijnder Alteze / ẽ heeft van dien tijdt voorts alle middelen bedacht / om sijnen aenslach te volbrenghen / maer soo hy gheen bequamer en vondt / dan van hem te doorschieten / oft als hy soude na de Predicatie gaen / ofte als hy beneden soude comen eten / oft als hy na den eten soude wt comē / soo hadde hy des daechs te vooren twee sinck-roeren ghecocht / ẽ heeft het een ghe laden met drye clooten / ende d'ander met twee / waer af dat hy

t'ghene

t'ghene dat met drp ghéladen was / op dien dach ghelosset heeft op de borst vanden voorseyden Prince / midts de weire die de Hellebardiers ghedaen hadden / en hadde hy het tweede niet mogen afschieten / dwelc hem seer verdrietelijck ende leet was / versekerende dat hy aldien hy teghenwoordichlijck waer duysent mijlen van hier / dat hy soude herwaerts ouer wederkeeren / om te veruolghen de doot vanden seluen Prince. Dese saken worden ghetuycht ende ghescreuen by den seluen Gheeraert / inde Camer vanden Concierge / ende ouer hem worden gheuondē twee blasen die wat opgeblasen waren met een piypken / om de selue voorts op te blasen / hopende door middel van dien te gheraken ouer de vesten vander stadt. Daer en bouē hadde hy veel meer propoosten / streckende tot dien eynde / dat al hadde den seluen Prince vijftich duysent crijchslieden ontrent hem ghehadt / soo verre als hy hadde moghen ontrent hem comen / dat hy t'feyt soude ghedaen hebben / ia noch doen soude / want hem seer leet was dat hy niet doot en was / (ghelijckmen hem wijs maecte) eñ gheuraecht hebbende oft hy gequetst was / so hy verstont iae / hy vaechde daer by / dat hy seer blijde was / ende dat hy de doot niet en soude moghen ontgaen. Daer na wesende inde ghevanckenisse / heeft hy op verscheyden reysen bekent / ende tot inde doot daer by ghebleuen / t'gene dat hier na volcht.

Ten eersten heeft hy / bouen t'ghene dat hier voren ghescreuen is / ongepijnicht verclaert / dat hy tvonnisse van by eenich middel dē Prince voorsept te moghen dooden / niet en hadde ghesien dan binnen vijf maenden herwaerts / maer wel dat hy hadde hooren segghen / hoe dat in Nederlant van te voren openbaerlijck was wtgheroepen. Hy seyde dat hy inde maent van Meye laetsleden hier niet meer dan acht dagen en was / ende dat hy binnen den seluen tijdt den voorseyden aenslach soude volvoert hebben / hadde hy bequamen tijt gehadt / ende eenighe hope oft middel ghesien van te moghen ontcomen. Dat hy na de doot vanden Hertoghe van Anjou zijnen dienst geboden hadde om de brieuen te draegen vanden voorseyden Heere van Caron / ten eynde dat hy soude moghen herwaerts ouer comen / om zijn feyt te volcomen: Dat hy oock noyt zijn feyt en hadde te kennen ghegheuen den seluen Heere Caron / want hy zijn oprecht ende goet herte veel te wel kende / ende dat hy in dit landt met geen mensche ter werelt van synen aenslach gesproken en hadde: Dat hy des daechs te voren den wille hadde gehadt om den seluen aenslach te volbrengē / recht op den noen / maer siende dattet niet moghelijck en was te ontcomen / soo en hadde hy sulcx niet deruen bestaen / maer dat hy op desen dach / niet willende langer toeuen / hadde vast voor hem genomen dat te doen / wat perijckel datter ooc mocht wesen / iae al hadde den Prince omcinghelt gheweest van vijftich duysent mannen / dat hijt soude ghedaen hebben / ende dat hem leet is / dat

 hy mijn

hy mijn Heere de Prince niet en heeft ter doot ghebrocht/maer dat hem niet leet en was/ t'selfste bestaen te hebben/iae al waer hy ouer duysent mijlen/dat hy niet en soude vertoeuen van te passeren gheberchten/ riuieren/ ende alle swaricheden van wegen om sulcx te volbrengen/ maer aengaende de Jesuit van Triere / hy seyde als voren. Daer en bouen/ sprekende tot d'een ende d'ander/ soo seyde hy: Dat hy in Vranckrijck zijnde/noch dach/noch nacht gheslapen en conde/ soo seer wert hy ghequelt vande begheerte van zijnen aenslach te volvoeren / iae op dat hy soude moghen weder gesonden worden/ soo heeft hy twist ghesocht/ eñ ghevochten teghen de dienaers/ende in dien hy op dese reyse geen middel en hadde ghehadt om te volbringhen/hy soude weder gekeert hebben in Vranckrijck/ ende hem ghevoecht hebben by eenich gemeynte vande Religie/waer dat hy hem in sulcker manieren soude ghedragen hebben / dat hy eenen toeganck soude ghehadt hebben by die vander Consistorie / ende dat hy soo veel soude ghedaen hebben/ dat hy soude vercreghen hebben brieuen van recommandatien/om weder te comen herwaerts ouer/ ende by desen middel eenen toeganck te hebben/om zijnen aenslach te lichtelijcker moghen volbringhen. So hy ter banck hadde gheweest/ ende oock eer hy op de banck quam/ soo bekende hy/ dat hy zijn feyt te kennen ghegeuen hadde binnen Doornick/dẽ Doctoor inder Godtheydt / broeder Gery de Minnebroeder/ ende dat inde maent van Meert laestleden/ by d'welcke nae dat hy ghepijnicht was/ hy oock ghebleuen is: So hy nv wederom ghepijnicht wert/hy seyde/ soo hy een arm gheselle was/ ende soecken de eenich goet te vercrijgen/ hy gaf den Prince van Parma de sake te kennen/ de welcke den Raetsheere van Assonleville heeft gheordonneert / om met hem op dit feyt breeder te spreecken / dese na dat hy hem hadde verhaelt de perijckelen die daer in ghelegen waren/heeft hem gheseyt/ dat hy den Coninc van Spaignien soude eenen grooten dienst doen / maer indien hy achterhaelt waer/dat hy dẽ Prince van Parma niet en soude willẽ bedragen/ eñ op de swaricheden vanden toeganc in t'hof vanden Prince/die de selue van Assonleville hem voorhielt/soude hy geantwoort hebbẽ/ dat hy hemseluen soude noemẽ Fransoys Guion/ de sone vã eenẽ Peeter Guion/ borger vã Bezanson/die hier voortijts ter doot gebrocht wert om de Religie/ met confiscatie van zijn goeden/eñ dat hy als een arm gheselle/ eñ luttel goets hebbende/ooc seer goet hert dragẽde tot de gereformeerde Religie/soude ouertrecken in Hollant/eñ gaen in t'Hof vanden voorseyden Prince/waer dat hy de voorseyde seghels soude presenteren/ om hem seluen aengenaem te maken. D'welcke de selue vã Assonleville seer goet vont/ die hem vermaende dat hy zijn voornemen soude volbrengen/hem biddende (als voorseyt is) dat hy den Prince van Parma niet en soude bedragen/ eñ dat den seluẽ Prince niet en soude nut wesen/ dat

dat hy hem soude mellẽ. Des anderen daechs heeft hy sonder pijnighen bekent/ bouen des voorsept is/ dat hy sdaechs te vooren was comen sien/oft sijn Excellentie beneden was ghecomen om te eten/ende siende dat hy ouer maeltijdt was / soo heeft hy in sijn herberghe ghegaen om sijn twee roers te laden / die hy hadde hanghende aen sijnen rieme / op de slincker syde / latende sijnen mantel hanghen op de rechte syde / om datmen soude min achterdenckens hebbẽ : Noch seyde hy voorts/ hoe de voorsz van Assonleville/nae dat hy met hem vande sake ghesproken hadde/hem gheloefde de sake te verclaren aen den Prince van Parma/ d'welcke ghedaen hebbende / hy hem verclaerde dat den seluen Prince van Parma de sake goet vont / ende in dien hy dat volvoerde / dat hy ghenieten soude den loon die in t'voorseyde vonnisse begrepen was. Daer en bouen / dat de selue van Assonleville hem noch voorhielt eenighe swaericheden/ eñ siende dat hy soo seer daer toe ghemoet was/heeft hem ghesept: Gaet henen mijn sone/ist dat ghy dit fept volbrengt/ den Coninck sal v houden al t'ghene dat hy gheloeft heeft / ende ghy sult eenen eewighen naem hebben / waer op de selue Gheeraert seyde / dat hy hoopte hem seluen soo wel te veynsen vander Religie te wesen / dat hy soude moghen comen inden dienst van eenich Secretaris / ende by sulcken middel bequamen tijdt te hebben / van te presenteren eenighe brieuen om te onderteeckenen / ende dat hy als dan in het teeckenẽ soude den Prince met een dagghe door-steken. Nae dat hy ghepijnicht was/soo seyde hy noch/ dat hem niet leet en was/ dat hy de sake op den persoone van sijn Excellentie bestaen hadde / ende in dien dat noch te doen ware / dat hy niet laten en soude dat te doen/ al soudet hem costen duysent lijuen. Op den dertiensten dach bekende hy / bouen dat voorsept is / dat de voorseyde van Assonleville hem gheloeft hadde / dat den Prince van Parma hem soude behulpich zijn/ dat den Coninck van Spaignien hem soude houden t'ghene datter gheloeft was by t'vonnisse/ende dat hy t'selue fept bestaen hadde om rijck te wesen: Dat oock de selue van Assonleville den seluen Prince van Parma ghetoont hadde de voorseyde zeghels/die hy hem weder gaf/ seggẽde dat den Prince van Parma te vreden was/dat hy die soude gebruyckẽ / maer dat ghesloten wert / dat voortaen de zeghels vandẽ Graue van Mansfelt niet meer en souden ruyt-wijs ghesneden worden/ende dat hy sijnen zeghel soude veranderen/ op dat sijn vlieghende zeghels souden onnut wesen/ ende heeft de selue van Assonleville hem gheradẽ/ dat hy comende binnen Antwerpen/soo verre hy gheleydt ware voor de Heere van S. Aldegonde/de selue zeghels hem soude tooghen / dat hy oock comende in eenighe stadt zijn zeghels altijdts ergens verchde/ die hy naderhandt ginck halen. Dat den voorseydẽ broeder Gery/ sijn voornemẽ gehoort hebbende/hem heeft ghesept : Aenghesien dat hy voor hem ghenomen

hadde

hadde t'voorſeyde feyt te volvoeren/dat hijt doen ſoude/ende heeft hem ſijnen zeghen ghegeuen/eñ gheloeft dat hy Godt voor hem ſoude bidden/ dat oock den Jeſuit van Triere hem dieſghelijcx gheloeft hadde/ ſegghende: dat hy ſoude geſtelt worden in t'ghetal vande Martelaers/ in dien hy om deſen aenſlach ſtorue: dat hy den naem vanden ſeluē Jeſuit niet en wiſt/ dan dat hy Regent was vande Collegie/ ros van verwe/ende dat den ſeluen Jeſuit van dit feyt ghesproken hadde met drye ander perſoonen van ſijn Collegie. Volghende de voorſeyde belijdinghen/ by de welcke hy heeft ghebleuen tot inde doot/wert hy geordeelt ende verweſen/nae inhouden vanden vonniſſe hier onder gheſchreuen.

Soodanich heeft het eynde gheweeſt vanden ſeer Doorluchtighen Prince van Oraignien / op d'welcke wy nu ter tijdt gheen verhael en ſullen maken/midts dat wy voor ons ghenomen hebben / niet anders dan waerachtich voor ooghen te legghen/ de omgheleghentheden van t'feyt dat in ſijnen perſoone ghebeurt is / ander ſullen verſcheydelijck daer af ſpreken/een yeghelijck nae ſijn gheſintheyt / eenighe oock met wetenſchap/ende ander met onwetenſchap. Soo veel als ons belangt/ ten is niet van noode dat wy beſich blijuen / dan met de verhalen die ghefondert zijn op het woort Godts/met d'welcke wy moetē ons profijt doen voor ons leuen. Soo ſeyt dan t'woort Godts int elfſte Capittel vanden brief totten Hebreen:

Maer vvat ſal ick noch ſegghen? den tijdt ſal my ghebreken, iſt dat ick vvil verhalen van Gedeon, van *B*arach, van Sampſon, van Iephte, van Dauid, van Samuel ende vande Propheten, die door t'ghelooue den Conincrijcken verwonnen hebben, gherechticheyt ghewrocht hebben, de gheloften vercreghen hebben, ende de monden vande Leeuwen gheſtopt hebben, t'ghewelt vanden vyere ghebluſt hebben, t'ſcherp vanden ſweerde ontgaen hebben, van ſiecten gheneſen ſijn, vroom ghevvorden ſijn inden ſtrijdt, ende de leghers vanden vremdelinghen verdreuen hebben: De Vrouvven hebben henlieder dooden ontfanghen door de verrijſeniſſe, maer ſommighe hebben belet ghevveeſt, midts datſe gheen vverck en maecten van verloſt te vveſen, om dat ſy een beter verrijſeniſſe ſouden vercrijghen. Andere hebben verſocht ende gheproeft ghevveeſt door ſpottinghen ende ſlaghen, daer en bouen oock met banden ende vangheniſſen. Sy hebben gheſteent ghevveeſt, gheſaecht ghevveeſt, ghequelt ghevveeſt, metten ſvveerde te doot ghebrocht ghevveeſt, hervvaerts ende dervvaerts ghereyſt, ghecleedt met vellen van ſchapen ende gheyten, aermoede lijdende, benaut ende verdruct, de vvelcke de vverelt niet vveerdich en vvas, doolende in vvoeſtijnen, in gheberchten, in duvvieren ende holen vander aerde.

Eſayas ſeyt oock int 57. Capittel: De rechtveerdighe is vergaen, ende daer en is niemant die in ſijn herte daer op peyſt, eñ de goedertieren mannen hebben eynde ghenomen, om datter niemant en is die daer toe verſtaet:

staet : vvant die rechtveerdighe sijn vvech ghenomen vvt het quaet, om dat sy souden comen in vrede, ende rusten in haerlieder slaepcamer, ende voor hem vvandelen.

Op sulcke ende dierghelijcke passagien moetē wy ons verhael maken/dat niet alleen nu ter tijdt/maer dat tot allen tijden sulcx heeft gheweest t'leuen vande heylighe mannen / die hen ghestelt hebben teghen de tyrannen ende vervolghers vander Kercken / ende henlieder doodt heeft meestendeel ghecroont gheweest met Martelaerschap : welcke doodt der Kercken heeft profijtelijcker gheweest / dan daer te vooren henlieder leuen gheweest hadde/ door dat Godt alle saken alsoo schickt tot sijnder eere ende glorie.

Ten tweeden/ dat niet en zijn de doode die vander werelt ghescheyden zijn vol van ghelooue/leedtwesen ende hope/ door een soo heerlijcken doot/als is het heylich Martelaerschap/ die wy behoorē te beweenen ende beclaghen / maer dat wy behooren ons seluen te beweenen/ om dat sy van dese allendighe werelt ghescheyden zijn/die soo grooten schat niet weerdich en was / de welcke ons is wt onsen ooghen wech ghenomen/om ghestelt te worden in vrede/ende verre wt den quaden. Dat onsen goeden ende goedertieren Prince ons verwacht / ende is daer en tusschen gheleghen in sijn ruste / ende wandelende voor den eewighen Godt: ende aenghesien dat wy door clare ghetuyghenisse ons het quaet bereydt sijn / laet ons leeren door den woorde Gods / datter maer eenen middel en is/ om t'selue te beletten of te voorcomen / dat is door weenen/vasten/ ende waerachtich berouwe van ons quaet leuen/ met hope: d'welcke doende/ Godt sal sijn gramschap van ons keeren / ende alsoo ghewapent zijnde (ghelijck den seluen Apostel seyt) aenghesien dat wy omringhet zijn van soo grooten wolcke van ghetuyghen/ laet ons wech nemen alle last / ende de sonde die ons soo lichtelijck bevangt/ende laet ons volstandich vervolgen den loop die ons voor ghehouden is/ merck nemende op Jesus / t'hooft ende volbrenger vanden ghelooue/ de welcke in stede vande blijschap die hy in de handt hadde/ gheleden heeft de pijne vanden cruyce / de schande niet achtende / ende is gheseten aen de rechterhandt Gods. Daerom laet ons neerstich aenmercken/ den ghenen die alsulcken weder-segghinghe der sondaren teghen hem heeft gheleden / op dat wy ons seluen niet en sien verliesen/ ons hert ende moet.

¶ Coppe

Copye van het vonnisse / ghegheuen teghen Baltazar Gheeraerts.

ALsoo Baleazar Gheeraerts / gheboren van Villefans in t'Graefschappe van Bourgoignen / onder het ghebiet des Coninck van Spaignien / teghenwoordich ghevangen bekent heeft: Dat hy voorghenomẽ hebbende omme te brenghen den persoon vanden Doorluchtighen / Hoochgheboren Forst ende Heere / den Prince van Orangnien / Graue van Nassouwe / etc. ontrent twee jaeren eñ een half gheleden / hem begheuen heeft wt den lande van Bourgoignen / indẽ lande van Luxemburch / al waer hy hem begheuen hebbende in dienste vande Secretaris des Graue van Mansfelt Gouuerneur / aldaer afghedruckt heeft sekere groot ghetal van des Graue van Mansfelt pitzier zeghelen / hebbende oock gheleert contrefeyten de onderteeckinghe van des seluen Graue van Mansfelt / Om met behulpe van dien / acces te maken inden Houe des voornoemden Prince van Oraignien : welcke syne voornemen hy bekent heeft / in Martio voorleden / schriftelijcken binnen der stadt Doornick te kennen ghegheuen te hebben den Prince van Parma / de welcke door sijnen Raedtsheere Christoffel d'Assonleville daer toe ghecommitteert / met hem ghevanghen daer op in communicatie ende onderhandelinghe ghetreden zijnde / hem ghevangen toeghesept heeft / dat in dien hy sijn voornemen wiste te volbrenghen / ende den Ban ofte Proscriptie van den Coninck van Spaignien teghen den persoon vanden Heere Prince van Orangien wt ghegheuen ter executien brochte / dat den Coninck van Spaignien hem soude voldoen / t'ghene hy by de sententie houdende onder meer andere poincten de somme van vijf ende twintich dupsent ducaten toeghesept ende beloeft heeft / Ende dat hy ghevanghen met den seluẽ Assonleville beraedtslaecht hebbende op t'volbrengen vã t'voorsz sept met hem besloten heeft / dat hy ghevanghen hem herwaerts ouer int Hof vanden voornoemden Heere Prince soude begheuen / noemende hem Fransoys Guion / een sone van Peeter Guion / eertijts Borgher van Bezanson / de welcke eertydts omme de Religie omghebracht soude sijn met confiscatie van goeden. Ende dat hy ghevangen onder het schijnsel dat hy van jongs op de Religie soude toeghedaen zijn / eñ omme de selue sijn ouders ende goeden verloren soude hebben / met alsulckẽ vervalschten name / ende met de voorsepde afghedruckte pitzier zeghelen ende ghecontrefepte onderteeckeninghen des Graue van Mansfelt toeganck inden Houe des voornoemden Heere Prince van Orangien soude maken. Volgende welcke beraedtslaechde opset hy ghevanghẽ alhier int Hof vanden voornoemden Heere Prince van Orangnien ghecomen is / ende sijnen naem vervalschende / hem ghenoemt heeft Fransoys Guion / ende sulcx int Hof vã den voornoemden Heere Prince van Oraignien ghecomẽ zijnde / hem vervoordert heeft op den neghenstẽ deser maent te coopen twee pistoletten oft corte tinck-roers / ende op den thienden deser / op den noen verspiet hebbende int Hof / dat den voornoemden Heere Prince van Oraignien int salette ter tafelen gheseten was / hy ghevanghen ghegaen is in sijn logement / ende die

twee

twee rinck-roers gheladen hebbende/ het eene met drye/ eñ het andere met twee loden ofte balen/ weder int Hof ghegaen is / hebbende de twee rinck-roers hanghende aen synen riem op syn slincker syde onder synen mantel/ latende synen mantel van syn rechter schouder neder hanghen / op dat hy niet en soude schynen yet onder synen mantel gheladen te hebben/ ende dat hy den voornoemden Heere Prince comende van der tafel / ende wt het salette gaende omme de trappen op te treden naer syn camer/ het een rinck-roer oft pistolet met drye loden oft balen gheladen / op den seluen Heere Prince afgheschotē heeft/ van welcke schoote dē voornoemdē Heere Prince (ten grooten leedtwesen van allen goeden Patriotten) ghestoruen is. Twelc wesende een valsch verradisch feyt / bedreuē in den persoon van alsulcken personnagie als den voornoemden Doorluchtighē Hoochghebo-ren Vorst / den Heere Prince van Oraignien hoogher memorien gheweest is/niet en behoort onghestraft te blijuen/ maer ten exempelē van allen anderen seer rigoreuselijcken behoort ghestraft te worden.

Soo ist dat mijnen Heeren de ghecommitteerde vanden Hooghen ende Prouincialen Raeden/ ter examinatie ende indicature vanden voorsz ghevanghē/ beneffens dē Heere van de gherechte deser stadt ghecommitteert/ ende mijnen Heeren de Schepenen deser stadt wel ende rypelijck ouerghe-weghen hebbende de confessien vanden voorsz ghevanghen / ende alle het ghene in desen te consideereren stondt / den voornoemden Baltazar Gheeraerts ghevanghen ghecondemneert hebben/ ende condemneren by desen/ ghelept te worden op t'schavot alhier voor t'stadthuys opgherecht : Omme aldaer eerst zijn rechterhant/ daer hy het voorsz verradisch moordadighe feyt mede bedreuen heeft/met een gloeyende toesluytende yser geschroyet ende afghebrandt te wordē/ ende dat daer naer met gloeyende tanghen tot ses reysen ende verscheyden plaetsen soo aen aermen/beenen/eñ t'gheen daer syn lichaem meest met vleesch becleedt is/ het vleesch wtgebrant ende af ghenepen sal worden / ende dat hy daer nae leuendich aen vier quartieren ghehouden sal worden/beghinnende van onderen/ende ten laetstē hem den buyck opghesneden/ende syn hert wtghenomen / ende in syn aensichte ghewor pen/ ende daer naer syn hooft afghehouden sal worden : Ende dat syn vier quartierē op de Bollewerckē van der Haech-poorte/ Oost-poorte/Ketel-poorte/ende Waterslootse-poorte deser stadt wt ghehangen/ende syn hooft op dē School-toorn / achter het logement des voornoemdē Heere Prince op eenen staeck ghestelt sullen worden : Verclarende alle syne goeden gheconfisqueert / ten profijte vanden Heere. Aldus ghepronon-cieert op t'stadthuys der stadt Delff / den veertiensten dach Julij / Anno vijftienhondert vierentachtentich.

Ende was onderteeckent

A. vander Meer.

DEs vrydaechs den dertiensten vander maent / wert hem de wete ghedaen van zijn vonnisse/ten eynde dat hy hem soude bereyden om t'sanderdaechs te steruen. Hy was metten eersten seer verbaest / verbloeckende dat hy oyt binnen Dole de practijcke gheleert hadde/ende dat hy wel hadde ghewilt/gheweest te hebben een arm ambachtsman/ soo en soude hy in sulcken ongheualle niet gheuallen hebben / ende beclaechde hem / van dat hy moest steruen/ niettemin nae dien hy de dwaesheyt hadde bedreuen/dat hy oock den last moest draghen / ende wert de selue Gheeraert t'sanderdaechs gheexecuteert/ houdende ende toonende een cloeck ghelaet totter doot.

De mare heeft haer terstont verbreyt in alle de steden die de sijde vanden vyant hielden: Maer geen van alle het oorlochs-volck toonde eenich ghelaet oft teecken van blijschap / verbloeckende alle ghelijck alsulcken feyt / in voeghen datter een van henlieden met luyder stemmen seyde voor alle de soldaten vā zijn garnisoen/wesende inde schanse voor Zutphen/ende sprekende teghen het crijchs-volck van deser sijden/ die in de loop-schansen waren / als dattet een schelms feyt was/ ende eenen schelm die sulcx volbracht/geraden/ende beuolen hadde/ al waert zijnen Coninck selue. Ende so de Priesters in veel steden vyeren wilden van blijschap/ t'ghemeynte en heuet niet willen ghedooghen/ dwelcke alsulcken feyt verbloecte: in voeghen dat de Canoniken van t'Shertoghenbosch/ siende dat sy sulcx niet en mochten vercrijghen/so zijn sy nochtans by een vergadert inde Domkercke / waer dat sy songhen Te Deum laudamus : ende des auonts daer naervolgende/is daer een schrickelijck onweder opghestaen van donder ende blixem / die op de selue kercke is geuallen/ eñ verbrant heeft/sonder eenich huys vander stadt te beschadighen.

Des vrydaechs den derden dach van Oogstmaent naestvolghende/ wert den voorseyden Prince begrauen : Ende hoe wel dat hy in zijn leuen altijts versocht hadde/datmen hem soude begrauen sonder groote costelijcheyt ende staet/ soo hebben hem nochtans de Staten van Hollandt/Zeelandt/ Vrieslandt ende Vtrecht/ een Heerlijcke begrauinghe gedaen/ die zijnder vromicheyt ende hoocheyt weerdich was/ende dat om de ghedenckenisse van sijn hooghe feyten/ende aenghename diensten die hy de selue landen gedaen hadde/ het welcke heeft gheweest het laetste werck van bermhertichept/ aen het lichaem van alsulcken/ ende soo sonderlinghen persoone/verwachtende het oordeel dat Godt sal ghelieuen te doen ouer de gene die voortstelders ende beleyders
sijn van sulcken saken / hopende dat God/volghende zijn
rechtveerdicheyt/ alsulcken feyten die soo boos eñ
schadelijck zijn/nimmermeer en sal
laten onghestraft.

